

PESTPROTOCOL

Rk BS VROONESTEIN

2011 -2015

Lohengrinhof 15-17
3438 RA Nieuwegein

Tel. 030-6037291
Fax. 030-6052355
Website www.vroonestein.nl
E-mail vroonestein@hetnet.nl

Waarom een pestprotocol ?

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken.

Het pestprotocol hebben wij opgesteld met als doel:

"Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen."

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Een pestprotocol alleen, is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Aan het aanpakken van pesten zijn enkele voorwaarden verbonden:

- We zien pesten als een probleem van alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters, de meelopers en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- We willen als school de pestproblemen proberen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, willen we het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar maken.
- Als pesten zich voordoet, is het belangrijk dat leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer blijkt dat alle inspanningen niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd, willen we als school een directe aanpak toepassen.
- Elke school heeft een vertrouwenspersoon. Op de Vroonestein is dat Ans van Swaij. De vertrouwenspersoon helpt het kind/ de ouder of de leerkracht de weg te vinden hoe problemen op te lossen.
"De normale weg" in onze school loopt via de groepsleerkracht naar de intern begeleider en/of de directie. Mocht het kind, de ouder en/of de leerkracht zich niet gehoord voelen, dan kan de vertrouwenspersoon ingeschakeld worden.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde 'leuke' opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over de kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten
- Slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van de gepeste gaan.
- Bezittingen afpakken of stukmaken.
- Schelden of schreeuwen.
- Digitaal pesten

Het is belangrijk dat leerkrachten en ouders alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen de norm overschrijden.

Ook minder directe signalen kunnen op pesten duiden:

- Vaak alleen staan in de pauze of bij de pleinwacht gaan staan.
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- Niet naar buiten willen op school.
- Niet meer naar school willen of aangeven zich ziek te voelen.
- Niet (meer) worden uitgenodigd door andere kinderen.
- Andere kinderen reageren negatief op een fout of een idee van het betreffende kind.

Deze signalen kunnen echter ook voorkomen bij andere problemen, dus is het zaak goed uit te zoeken waar basis van deze signalen ligt.

Pesten en Plagen

Het is belangrijk dat iedereen het verschil weet tussen pesten en plagen.

Plagen gebeurt incidenteel. Het gebeurt op basis van gelijkheid en respect. Plagen mag. Het is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en stimuleert het relativiseringsvermogen. Bij pesten ligt dat anders. Dan is er sprake van machtsongelijkheid en wordt de pester winnaar en het gepeste kind verliezer. Pesten is het afreageren van agressie of eigen onvermogen op een mindere in de groep, het zondebok-effect.

Hoe willen wij hier op rkbs Vroonestein mee omgaan?

- In de groepen 1 t/m 8 stellen de groepsleerkracht(en) en leerlingen aan het begin van het schooljaar gezamenlijk de groepsregels vast. Deze groepsregels worden door de hele school gehanteerd en zijn qua lay-out gelijk. Wel zijn er voor de groepen 1 t/ 4 en 5 t/m 8 qua inhoud andere regels op gesteld (zie bijlage 1) De groepsregels worden door iedereen ondertekend en opgehangen in de klas.
- In de eerste 2 weken van het nieuwe schooljaar én in de eerste 2 weken na de kerstvakantie wordt er in de groepen 3 t/m 8 structureel gewerkt met Taakspel, een programma om op een positieve manier de werkhouding en de gedragsregels tijdens de les te bevorderen. Alle leerkrachten hebben hiervoor een implementatiecursus met 10 observaties gevolgd. Nieuwe leerkrachten gaan dit in hun tweede jaar volgen. De intern begeleider is bevoegd om de observaties hiervoor te doen.
- De methode "Kinderen en .....hun sociale talenten" (een methode ter bevordering van de sociaal emotionele ontwikkeling) wordt in iedere jaargroep ingezet volgens afspraak en volgens rooster. De intern begeleider maakt elk jaar een jaarrooster waarin de SOVA methode in 5 blokken voor alle groepen ingepland wordt, afgewisseld met de katechesemethode. Alle groepen werken in dezelfde weken aan dezelfde thema's en de ouders krijgen via de Vrooneste-info hier extra informatie door middel van ouderbrieven over. Voor extra verdieping worden de thema's besproken in de bouwoverleggen.
- Ook buiten de methode stellen wij regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde als dit leeft binnen de groep. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep,

aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Ook kan de actualiteit gebruikt worden als daar aanleiding toe is.

- De leerkracht kan de orthotheek gebruiken voor extra materiaal. Wij beschikken o.a. over de lesmethode "SOEMO 1 t/m 4", "Handleiding voor jezelf", "Ik ben een kei", "Zeg nou zelf", "Jonge kinderen en sociaal onhandig gedrag". Ook zijn er diverse spellen aanwezig als "Stop Denk Doe spel", "Kinderkwaliteitspel", "Huis vol gevoelens" en "het ASO spel (Hoe (a)sociaal ben jij?)".
- In elke groep is een passend boek op 3 niveau's van "Leefstijl, Energizers" aanwezig. Dit zijn korte activiteiten/ spelletjes die de leerkracht kan gebruiken om een positief groepsklimaat te bevorderen.
- Wij vinden het voorbeeldgedrag van de leerkrachten én de ouders van groot belang.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden 'opgelost', maar uitgesproken. (schoolgids / schoolplan)
Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd.

Algemene regels en afspraken:

- Om duidelijkheid te krijgen over 'wat wordt niet geaccepteerd', is het afspreken van gedragsregels met de kinderen essentieel. Op rkbs Vroonestein hebben wij de regels en afspraken vastgelegd in een apart document. Dit document wordt in de startteamvergadering (laatste vrijdag van de zomervakantie) met de leerkrachten besproken die het vervolgens op de eerste schooldag met de klas bespreken. Minimaal 1x per schooljaar, maar indien nodig vaker kan dit geëvalueerd, bijgesteld en aangepast/ aangevuld worden op nieuwe situaties in een teamvergadering.
- Deze regels en mogelijk andere groepsgebonden regels komen ook aan de orde bij het opstellen van het pestcontract.
- Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken.
- Medeleerlingen hebben ook de verantwoordelijkheid een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten.
- School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Iedere partij waakt over haar eigen grenzen. Op school nemen directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid en voeren overleg met de ouders.

Begeleiding van een kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- Afspraken maken over aanpak met ouders en kind.
- Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining via WSNS.
- Zonodig inschakelen Centrum Jeugd en Gezin, Maatschappelijk Werk, Eduniek, GGD, Altrecht (ouders via verwijzing huisarts) of in overleg met ouders particuliere hulp adviseren.

Begeleiding van een kind dat pest/ de meelopers:

- Met het kind bespreken welk effect zijn/haar gedrag heeft voor de gepeste.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Gesprek met de ouders van de pester. Wat is/kan de oorzaak zijn van het pesten?
- Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. sociale vaardigheidstraining.
- Zonodig inschakelen Centrum Jeugd en Gezin, Maatschappelijk Werk, Eduniek, GGD, Altrecht (ouders via verwijzing huisarts), Bureau Jeugdzorg of in overleg met ouders particuliere hulp adviseren.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit.
- Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Hulp bieden aan de zwijgende middengroep.

De middengroep wordt betrokken bij het oplossen van het pestprobleem door:

- Met de leerlingen te praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de leerlingen te overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

Adviezen aan ouders.

Ouders van gepeste kinderen:

- Blijf in gesprek met uw kind en maak duidelijk dat u gaat helpen.
- Bedenk samen een plan van aanpak.
- Als pesten op straat plaats vindt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Werk samen met de school, maar houdt de grenzen in de gaten. Uw grenzen en ook die van school. De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school.

Ouders van kinderen die pesten/meelopers :

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

Alle ouders:

- Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

De aanpak van ruzies en pestgedrag.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten, gelden de volgende afspraken:

Stap 1:

Er eerst zelf (samen) uitkomen.

Stap 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. Het is knap als hij of zij dat doet.

Stap 3:

De leerkracht gaat met beide (of meer) leerlingen praten en probeert samen met de kinderen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties.

Stap 4:

Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag van een leerling neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Afhankelijk van hoelang de leerling door blijft gaan met zijn/haar gedrag en geen verbetering toont, zal dit bepaalde consequenties inhouden voor de desbetreffende leerling. In het leerlingdossier van gepeste en pester worden aantekeningen gemaakt.

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals Centrum Jeugd en Gezin, Maatschappelijk Werk, Eduniek, GGD, Altrecht (ouders via verzijsing huisarts) of Bureau Jeugdzorg.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. De directeur beslist hierin en ouders worden hier altijd schriftelijk van op de hoogte gebracht.

Het PESTPROTOCOL wordt elke vier jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Leerkrachten en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit PESTPROTOCOL.

Bijlage 1: Groepsregels Vroonestein

In onze groep respecteren wij elkaar.

We hebben hiervoor de volgende afspraken gemaakt:

Deze afspraken hangen ook in de groepen

Groep 1 t/m 4:

Samen spelen, samen delen
Een voor jou en een voor mij
Eerlijk delen dat doen wij.

Zorg goed voor jezelf en voor elkaar
Dat is best leuk, probeer het maar.

Ruzie maken doen wij niet
Dat zorgt vaak voor veel verdriet.

Wij zeggen aardige dingen tegen elkaar,
Complimentjes geven is niet raar.

Voor onze materialen zorgen wij goed,
Dan raakt er ook niets zoek.

Stop hou op is echt stoppen.

Groep 5 t/m 8:

Zorg goed voor elkaar.

Luister goed naar elkaar.
Zeg altijd de waarheid.
Stop hou op.

Wat jij niet wilt, dat jou geschiedt,
Doe dat ook een ander niet.

Zorg goed voor de materialen.

In onze groep draagt iedereen zijn steentje bij.

Wij ruimen samen onze klas op.
Iedereen doet op zijn manier mee met het kringgesprek.
Bij elke klus helpen wij elkaar een handje.

Wij maken samen graag plezier, maar nooit ten koste van een ander!
Ruzies of meningsverschillen vechten we niet uit, maar praten ze uit!
Eerlijk duurt het langst.

Uit: Pesten gedaan ermee, Gie Deboutte

Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten

Pesten mag niet!!

Pesten is andere kinderen lastig vallen, door te slaan, te schoppen of te schelden. Maar anderen uitlachen, bespotten en andere kinderen buitensluiten, is ook pesten. Het materiaal van andere kinderen met opzet beschadigen of dingen afpakken, is ook pesten. Op de Vroonestein doen wij dit niet.

Word je zelf gepest

Vecht nooit terug, en scheld nooit terug. Probeer zelf een oplossing te vinden voor het probleem door er met anderen over te praten. Helpt dat niet, ga dan zo snel mogelijk naar je juffrouw of meester, en vertel eerlijk wat er is gebeurd.

Zie je pesten

Doe vooral niet mee. Mee pesten is even erg als zelf pesten. Laat duidelijk zien, dat je het er niet mee eens bent dat er wordt gepest. Laat de gepeste leerling niet alleen, maar laat hem met jou meespelen.

Als de pestkop niet stopt met pesten, ga dan naar je juffrouw of meester.

Ben je zelf de pestkop

Dan ben je fout! **Stop** onmiddellijk met pesten en maak het weer goed met degene die je hebt gepest. Geen mooie praatjes, maar het **echt** goed menen, zodat het pesten stopt.

**Samen met alle leerlingen,meesters en juffen
doen we er alles aan
om van de Vroonestein een pestvrije school te maken
en
onze school pestvrij te houden..**

)
Uit: Pesten, gedaan ermee (Gie Deboutte)

Bijlage 3: Pesten online - pesten via internet

Wat is digitaal pesten?

Op het Internet of via de telefoon kun je door iemand gepest worden, die je niet kent. E-mailaccounts, bedreigingen of het plaatsen van vervelende foto's zijn voorbeelden van pesten.

Een nieuwe vorm van digitaal pesten is het uitlokken van vechtpartijen en deze filmen met de digitale camera van een mobiele telefoon. Deze "schokkende" filmpjes worden op internet gezet. Medeleerlingen zien deze mishandelingen op internet.

Gepest worden is allesbehalve leuk. Op straat, op school of bij een club weet men wie de pester is. Op internet of via de telefoon werkt dit anders, dit kan ook gebeuren door iemand die men niet kent. Juist dit onbekende maakt het zo vervelend. Het hacken van E-mailaccounts, bedreigingen, tonen van vervelende foto's zijn voorbeelden van digitaal pesten.

Digitaal pesten kan op school, maar ook, en vooral thuis gebeuren, als men telefoneert, maar ook als men rustig achter de computer zit. De scheldwoorden, beledigingen, bedreigingen kunnen ervoor zorgen dat men zich zelfs in zijn eigen huis niet meer veilig voelt.

Tips voor hulp aan het gepeste kind

1. Negeer pest-mails.

Internetpesters kunnen gemakkelijk anoniem blijven. Het is moeilijk een dader te achterhalen. Er zit niets anders op dan het effect zo klein mogelijk te maken. Het is het beste om niet te reageren op haatmails of andere ongewenste E-mail. Als de dader geen antwoord krijgt is de lol er misschien snel vanaf.

2. Blokkeer afzender of blokkeer MSN-er.

Het is gemakkelijk de afzender te blokkeren zonder dat degene, die je blokkeert dit door heeft.

3. Als er iets vervelends gebeurt in de chat, ga dan weg.

Als je later opnieuw inlogt gebruik dan evt. een andere naam.

4. Vat scheldpartijen of beledigingen niet persoonlijk op, zeker als

Het komt van mensen die je niet kent. Vaak zegt men vervelende dingen uit verveling.

5. Als het pesten aanhoudt en je je ongemakkelijk of bedreigd voelt, ga dan zeker met je ouders praten of iemand anders die je vertrouwt.

Erover praten is heel belangrijk. Praat met je ouders of iemand anders die veel van internet weet en die niet meteen doorvertelt dat je gepest wordt.

6. Als je gepest wordt via internet, bewaar het. Dit is een bewijs, waarmee de dader kan worden opgespoord.

7. Voel je zeker niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld en je hebt het niet uitgelokt

Tips voor ouders van via internet gepest kind.

1. Reageer niet op pest-mails, negeren ontmoedigt de pesters.
2. Vertel het kind dat de pest-mails bewaard moeten blijven.
3. Praat met school over het anti-pestbeleid.
Als het pesten in de klas wordt aangekaart, bestaat het gevaar dat het slachtoffer door de pester nog eens te grazen wordt genomen. Dit gevaar is kleiner wanneer er een goed anti-pestbeleid wordt gehanteerd. Bespreek dit met de leerkracht en de directie van de school.
4. Praat er eventueel over met andere ouders, bijvoorbeeld via het discussieforum Online www.ouders.nl
Hoe zorg je dat kinderen zorgeloos, veilig op internet kunnen vertoeven? Door er bij te zijn, door te zien wat ze doen. Vertel wat ze daar kunnen verwachten, wat leuk is wat niet leuk is, wat mag en wat niet mag. Blijf er in het begin een beetje bij. Zorg dat je in gesprek blijft over internet.
5. Maak bij herhaling een melding bij een wijkagent, als het echt ernstig is: doe aangifte.
Bij een melding onderneemt de politie geen actie. Er wordt geen proces verbaal opgemaakt en men gaat niet op zoek naar de dader. Er gebeurt dan nog niets maar de politie is wel op de hoogte. Een melding kan van belang zijn voor een eventuele vervolgmeldingen of nadere (latere) aangiftes. Tijdens de melding kunt u informeren wat de gevolgen zijn bij het doen van aangifte.
6. Neem uw kind serieus, maar leer hem/haar ook te relativiseren.
Een kind denkt al snel dat het zijn/haar eigen schuld is dat hij/zij gepest wordt. Probeer een schuldgevoel te voorkomen. Neem alles waarmee het kind bij u komt serieus. Het komt niet gauw in een kind op te denken dat iemand voor de "lol" een haat-mail stuurt die niet speciaal voor hem bedoeld is. Leer het kind ook relativiseren en leer het zich niet door de ze mails te laten beïnvloeden.

Algemene tips voor ouders

1. Zet de computer op een centrale plek in uw huis.
2. Leer uw kind wat netiquette is.
Onder gedragsregels verstaan we: de gedragsregels op internet.
Leer de kinderen vriendelijk en beleefd te blijven. Leer hen niet terug te schelden als iemand iets vervelends doet. **Online gelden dezelfde omgangsvormen als offline.**
3. Hang de vuistregels van Mijn Kind Online.nl naast de computer.
4. Weet waar u het over hebt.
Zorg dat u genoeg weet van internet, om te begrijpen waar uw kind mee bezig is.
Maak u zelf vertrouwd met de belangrijkste mogelijkheden.
5. Praat over internet.
Praat regelmatig met uw kinderen over wat ze meemaken op internet en hoe ze dit vinden. Praat eventueel ook over uw eigen ervaringen.

6. Installeer een goede virusscanner
Kinderen sturen elkaar soms virussen toe, als “geintje”.

Algemene tips voor kinderen

1. Tel tot 10 als je ergens geïrriteerd over bent. Zeg geen dingen waar je later spijt van krijgt.
2. Een geintje komt niet altijd als een geintje over.
Stuur je bijv. iemand een virus via MSN, dan lijkt dat misschien heel leuk, maar de computer kan vastlopen en het kan veel geld kosten om een computer te herstellen.
3. Zet nooit informatie over anderen op internet, ook niet voor de lol.
4. Bewaar je wachtwoord voor je mail en MSN zorgvuldig. Geef dit aan niemand door.
Inbreken op een account van een ander is strafbaar.
5. Blijf aardig en beleefd.

Voorbeelden van goede kindersites

www.kennisnet.nl

www.barbie.com

www.watzoekje.nl

www.wroet.kennisnet.nl

www.bobthebuilder.nl

www.digischool.nl

www.planet.nl/spelendieren

www.netwijs.nl

www.bibliotheek.nl

www.leesplein.nl

www.goudenmuis.nl

www.jeugdbieb.nl

www.dwk.nl

www.kindertelefoon.nl

www.pestten.net

www.jeugdjournaal.nl

www.kidsplanet.nl

www.kidsonline.nl

www.wereldkids.nl

www.zepelin.nl

www.leerlingen.com

www.willemwever.nl

www.nijntje.nl

www.playmobil.nl

Betrouwbare Startpunten

www.kinderpagina.nl

www.kinderlinks.net

Bijlage 4: Aanbevolen literatuur voor volwassenen

Pesten bij kinderen, hoe kunt u als ouder helpen?	Sheila Munro
Pesten, gedaan ermee	Gie Deboutte (niet meer leverbaar)
Kinderen en pesten, wat volwassenen ervan moeten weten en eraan kunnen doen	Bob van der Meer
Pesten bij kinderen: adviezen voor volwassenen	Bob van der Meer
Pesten op school	Bob van der Meer
Pesten, wat is het, wat doe je eraan?	Gie Deboutte en Inge Schelstraete
Pesten hoort er niet bij	Lucy Buddelmeijer
Mijn kind Online –hoe begeleid je je kind op internet?	Justine Pardoen en Remco Pijpers
Pandora's Mailbox	Bamber Delver
Ik wil er ook bij horen	M. Hasselaar, A. Munynck
Online	Iris Boter
Vet Veilig Internet	Bamber Delver
Zwartboek over pesten op school	Els Hendrikse
De pestjuf, praten met kinderen	J. Laporte
Het gat in de muur, over preventie	Francis van Dinter
Ho, tot hier en niet verder	Joske Kool
Bullying and delinquency in a Dutch School population	J. Junger – Tas
Pesten op school	Veerle Stevens
Treiteren op school	Dan Olweus
Mijn leerling online	Justine Pardoen
Nergens meer veilig, digitaal pesten	VOO

Bijlage 5: Aanbevolen boeken voor kinderen

Pesten, mijn boek over durf en zelfvertrouwen	Astrid Tulleners
Echte vrienden	Manuela Otten
Vechten tegen pesten	G. Leguit
Erge Nellie en nare Ellie	
Wie wil met mij spelen	G. Kadmon (prentenboek)
Pesten doet pijn	J. van der Poel
Mes op de keel	G. Huizing
Tirannen	A. Chambers
Het achtste groepie tegen het soepie	J. Vriens
Fluiten in het donker	G. Sjaloom
Spijt	Carry Slee
Nooit meer verlegen	R. Schweitzer

Lespakketten

Leefstijl voor jongeren; sociaal emotionele vaardigheden.
Leskoffer pesten
Lespakket Pestmap.
Boekenkist pesten, agressie
Ken je dat gevoel.
Een vuurspuwend monster
Pesten
Diploma veilig internet.
Pesten, dat pikken we niet.
Horen, zien en niet meer.
Pesten 2.
Pesten op school.
Cyberpesten, who cares?

Bijlage 6 datum vaststelling protocol

Team: Besproken en vastgesteld op de
teamvergadering van 8 feb. 2011

Medezeggenschapsraad: Besproken en vastgesteld in de MR
vergadering van 2 maart 2011

Team.....

MR.....

Herziening protocol schooljaar 2014 / 2015.

